

Engelskan – en självkolonisering?

I den här nya boken från Språkförsvaret finns mycket matnyttigt både för den som är allmänt språkintresserad och den som är kritisk till det slappa användandet av engelska i alla möjliga och omöjliga sammanhang.

Björn Ranelid – för att börja med bokens sista text – skriver på sitt härligt speciella vis en del i allmänhet om vilken märklig sak de omkring 7000 språken i världen faktiskt är:

"Människans språk är världens främsta låssmed. Hon kan öppna gamla dörrar, bankvalv och hjärtan med ordet. Språket är både en spade som hon kan gräva djupt i jorden med och en himlastege som hon klättrar på och når stjärnorna, om hon så önskar."

Språket som verktyg alltså, och det här är det alldeles för lite tal om både i skolan och i medierna. Och Ranelids slutkonstaterande, som går ut på att utan talet vore vi några helt andra, är viktigt.

Språken är ju verkligen mycket kraftfullare byggstenar än vi vanligtvis tänker på. Utan svenska språket funnes helt säkert inget Sverige, vad vi nu än anser om det faktumet. Utan eget språk torde det i längden också vara i stort sett omöjligt för vilken folkgrupp som helst att utöva vare sig sin egen religion eller sin övriga kultur.

Svenska är lingua franca

Många kunniga personer medverkar i boken, jag ska inte lista dem alla här. En är Per-Åke Lindblom, före detta gymnasielärare i svenska och filosofi samt Språkförsvarets ordförande. Han påpekar i polemik med Birgitta Löwander, fil.dr. i sociologi som arbetat inom EU, att ett utökande av engelskan i skolundervisningen troligen inte alls kommer att leda till ökande integrering av skoleleverna – eller ökat deltagande i skolan från invand-

rarföräldrars sida – i de invandrartäta och mångkulturella områdena i Sverige.

Lindblom baserar sig bland annat på att ha bott i Rinkeby/Tensta i Stockholm i över 40 år och på en egen gallup bland elever i Brännkyrka gymnasium. Den undersökningen visade att en stor majoritet av eleverna där förvisso hade gjort ett språkbyte, men till svenska. Lindblom avvisar också att engelskan skulle kunna bli ett lingua franca i de här förortererna, och konstaterar att det är svenska som har den rollen i de aktuella områdena.

I förordet till boken resonerar utgivarna kring hur man i skolorna i de områden i Polynesien som koloniserats av Frankrike lär ut det mesta om fransk historia och kultur, men nästan inget om den polynesiska ursprungsbefolkningens.

Man hävdar dock inte att svenskans position är exakt densamma. Istället vill man kalla det som pågår en "självkoloniseringsprocess", där våra egna politiker befinner sig i ett tillstånd av "ackulturation" – ett ojämt kulturmöte där en kultur, den anglofona, blir dominerande över den svenska. Med oöverskådliga konsekvenser för vårt land, som ju befolkningsmässigt ungefär motsvarar delstaten Idaho i USA.

Inte i ursprungsfolkens situation

Själva utgivarnas, visserligen resonerande, men ändå jämförelse mellan Sveriges invånare och ett koloniserat ursprungsfolk tror jag kan vara problematisk. Sverige anses ha varit en stat i modern mening i 500 år. Det är lång tid och det finns ju en sanning i talesättet att "ett språk är en dialekt med flotta och armé".

Vi har ju bägge de senare, till skillnad från vad världens ursprungsfolk i Amerika, Australien och flera andra världsdelar hade. De berövades därför sina landområden, sina språk, sin religion och sin kultur.

Miljoner dog i europainförda sjuk-

domar som man inte hade immunitet mot. Man tog till sist ifrån dem deras barn och satte i hemska internatskolor där de skulle omformas till att bli som koloniserarna. Och därefter erbjöds ursprungsfolken alkohol till tröst, vilket skadat dessa folk oerhört.

Vi har förvisso också samhällsproblem, men vi är ändå inte alls i ursprungsfolkens situation. Däremot har ju Sverige självt koloniserat ett ursprungsfolk, samerna.

Slutligen: engelska är det visst inget fel att lära sig, men det finns ju flera andra viktiga språk. Och engelskan trängs allt oftare in på ett omotiverat vis. Det oskicket borde stoppas, och Språkförsvaret (www.sprakforsvaret.se/sf) jobbar ju mycket lovt på den saken. Läget är dock fortfarande dåligt.

I mitt närmaste köpcentrum finns till exempel sedan en tid en plats, ett utrymme med eluttag, där man med sin bärbara dator kan slå sig ner och göra saker efter att ha handlat. Men varför i hela fridens namn har de ansvariga valt att döpa utrymmet till "Work Space"?

Henrik Persson

Språkbytestestet i svensk skola – engelska till varje pris?

Redaktörer: Per-Åke Lindblom och Arne Rubensson

Förlag: Språkförsvaret 2020, 150 sidor